

ADAM CHMIELEWSKI, LESZEK KOCZANOWICZ

SEMINARIUM FILOZOFICZNE
WITTGENSTEIN AND THE PHILOSOPHY OF CULTURE. THE IDEA
OF SOCIAL SCIENCE, Dubrovnik, 5—13 maja 1988

Intrygujący fenomen, jakim jest dla niektórych filozofia Ludwiga Wittgensteina z późnego etapu rozwoju jego myśli, jest przedmiotem intensywnych dociekań w różnych krajach i w ścisłym związku z różnymi dyscyplinami, prądami i ruchami we współczesnej filozofii. Filozofia języka, psychologia filozoficzna, filozofia kultury, metodologia nauk humanistycznych to przykłady dyscyplin, dla których idee Wittgensteina i Wincha, zyskały sobie, w niektórych przynajmniej orientacjach teoretycznych, centralne miejsce. Ponadto coraz większe znaczenie zyskują sobie koncepcje późnego Wittgensteina w dziedzinach usytuowanych poza tradycyjnie filozoficznym polem badawczym, mianowicie w teorii literatury, wnosząc nieco ożywczego ducha do tych badań i przyczyniając się do rozwoju spokrewnionych z nią dyscyplin literaturoznawczych, jak na przykład semantyki języka literackiego. Zarysowana różnorodność w zastosowaniach filozofii Wittgensteina świadczyć może o jej nośności teoretycznej, a z całą pewnością świadczy o jej popularności.

W pewnej mierze różnorodność ta znalazła sobie reprezentację na forum dyskusyjnym odbywającego się w dniach 5—13 maja 1988 roku w Inter-University Center of Postgraduate Studies w Dubrovniku, Jugosławia, seminarium filozoficznego pod tytułem *Wittgenstein and the Philosophy of Culture: The Idea of Social Science*.

Przede wszystkim jednak zostało ono zainspirowane wolą podsumowania efektów teoretycznych, jakie przyniosło przeniesienie idei Wittgensteina na teren metodologii badań społecznych, dokonane przez Petera Wincha, jak też rozpoznanie możliwości ich rozwoju. Jak głosi preambuła do seminarium: *Późna filozofia Wittgensteina wniosła wielki wkład w odnowienie debaty nad podstawami nauk społecznych. Najważniejszym jak dotąd bodźcem tej dyskusji jest zapewne pionierska praca Petera Wincha The Idea of Social Science, która wywołała sporo głosów krytycznych i komentarzy. Celem seminarium jest zbadanie głównych tez i argumentów podniesionych w tej dyskusji w nadziei, że uda*

się nam posunąć o krok, lub może dwa, na drodze ku lepszemu zrozumieniu nauk społecznych i humanistycznych.

Metoryczną organizację obrad wykonali uczeni norwescy, prof. prof. Kjell S. Johannessen i Tore Nordenstam (oba z University of Bergen), oraz ze strony jugosłowiańskiej, prof. Gajo Petrović (University of Zagreb, były redaktor naczelny i *spiritus movens pisma* „Praxis”).

Wygłoszono następujące referaty:

1. Kjell S. Johannessen: *The Concept of Practice in Wittgenstein's Later Philosophy*;
2. Robert A. Sharpe (University of Wales): *Humanism, Ideology and the Classical Style*;
3. Benjamin R. Tilghman (Kansas State University): *Discerning Humanity. Ethics, Art and Human Understanding; Some More Uses for a Dead Cat*;
4. Goran S v o b (University of Zagreb): *Wittgenstein and Frege on Language*;
5. Audun Ofsti (University of Trondheim): *Language Games and Completeness of a Language*;
6. Haral Grimen (University of Bergen): *Some Remarks on Winch's Understanding a Primitive Society*;
7. Theodore R. Schatzki (University of Kentucky, Lexington): *Wittgenstein's Ideas on Social Science*;
8. Cyril B e r e t t (University of Warwick): *On Cultural Relativism; Wittgenstein and Frazer on Social Anthropology*;
9. Gajo Petrović: *Some Remarks on Winch's and MacIntyre's Ideas of Social Science*;
10. Tore Nordenstam: *Some Comments on Peter Winch and Karl-Otto Apel*.

W dyskusjach nad przedstawionymi materiałami wzięły udział reprezentacje wielu środowisk filozoficznych. Najliczniej reprezentowane było środowisko jugosłowiańskie. Ponadto obecność swą zaznaczyli filozofowie — obok wymienionych już krajów — z Finlandii, Danii, Kanady, Węgier i Polski.

Podjęto również decyzję o kontynuacji prac w ramach seminarium na temat implikacji kulturowych i metodologicznych późnej filozofii Wittgensteina. Kolejne spotkanie, którego zakres tematyczny wyznacza ogólne hasło: *Culture and the Condition of Man*, odbędzie się w dniach 8—12 maja 1989 roku, również w Inter-University Center w Dubrowniku.